

Epska pesem: pripovedna (balada, romanca, ep)
Lirska pesem: izpovedna (izpoveduje čustva)

BALADA: je srednje dolga epska pesnitev, ki ima značilno zgradbo: zasnova, dolg zaplet, vrh, kratek razplet in razsvetlovanje. V njej nastopa malo oseb. Konec je tragičen, veliko je dvogovora. Nastopajo nadnaravne sile. (Povodni mož; F.P.)
ROMANCA: Verz: Četverstopični trohej/španski osmerek; Rima: je ni ampak so asonance. Je daljša epska pesem, španskega izvora. Govori o ljubezni, je vedrejša kot balada, daljše kitice. (Turjaška Rozamunda; F.P.)
SONET: Verz: Italjanski (laški) enajsterec. Je lirska pesem sestavljena iz (4kitic) 2 štirivrstičnih kitic (kvartin) in 2 trivrstičnih kitic (tercin). V prvih dveh je rima oklepajoča v drugih dveh pa prestopna. Stopica je jamb. (Apel in čevljar; F.P.)
EP: Verz: Laški enajsterec. Rima: verižna. Kitica tercina. Najobširnejša vrsta epskih pesmi.
GLOSA: Verz: španski osmerek (četverstopični trohej). Sestavljena je iz 4 decim (10vrstična kitica) Na začetku je geslo kot sporočilo pesmi. Posamezne vrstice gesla se ponovijo kot zadnje vrstice decime. Tema je večinoma pripoved o položaju umetnika (Glosa; F.P.)
ŽALOIGRA ali TRAGEDIJA: je ena glavnih vrst dramatik, najbolj razširjena v antiki. Značilna je tragičnost, za katero je potrebno propad človeka zaradi usodne napake, volje bogov.
NOVELA: je krajša pripoved s snovjo iz stvarnega življenja. Zgrajena je okoli osrednjega dogodka, v njej nastopa manjše število oseb, razplet je presenetljiv in učinkovit.
GAZELA: je orentalska pesniška oblika. Najpogostejše je brez kiticna ali pa napisana v dvostiših. Število verzov ni določeno (6-30). Zlogi so praviloma daljši. Natančno je določena samo rima (lahko je končna ali notranja). Gazele so najlepše ljubezenske pesmi.
ZABAVLJICA: je kritika na komičen, smešen način.
ROMAN: je najboljše epsko delo v prozi. Je pripoved, ki ima številna poglavja, dogajanje je zapleteno, zajema daljšo časovno obdobje. Nastopa veliko oseb.

PONAVLJANJE ali ITERACIJA:
-geminacija (ponavljanje besed v enem verzu.)
-anadiploza (zadnja beseda v enem in 1v drugem.)
-anafora (na začetku dveh zaporednih)
-epifora (na koncu dveh zaporednih)
POOSEBITEV ali KOMPARACIJA (poosebi živali, stvar...)
PREMERA ali KOMPARACIJA (ko z nečem primerja)
PODOBNOGLASJE ali ONOMATOPOIJA (posnemavanje glasov č, š, ž)
STOPIKA (osnovna ritmična enota)
-trohej: U; jamb: U; spondej: _ _
-amfibrah: U, U; daktil: UU; anadest: UU
SOGLASNIŠKI STIK ali ALITERACIJA
SAMOGLASNIŠKI STIK ali ASONANCA
RIMA ali POLNI STIK (zvočno ujemanje glasov)
zaporedne: aabb; prestopna: abab; oklepajoče: abba;
pretrgane: abcb; verižne: aba-bab.
FRAZEM-stalna besedna zveza

PRIMOŽ TRUBAR (1508-1586): Širil protentantizem. Slovenski duhovnik in humanist. Napisal 22 knjig. Napisal prvi slovenski knjigi (1550) KATEKIZEM in ABECEDENIK. Pisal v bohoričici. (brali: pesem o stvarjenju)
WILLIAM SHAKESPERE (1564-1615): Angleški pesnik in dramatik. Napisal tragedije (Romeo in Julija, Hamlet, Othello) in komedije (Komedija zmešnjav, Sen kresne noči, Mnogo hrupa za nič)
GIOVANNI BOCCACCIO novela Dekameron- prebrisani kuhar
VALENTIN VODNIK (1758-1819): prva pesniška zbirka PESME ZA POKUŠINO (1806), prevedel Babištvu in Kuharske Bukve, Gramatika za prve šole, urejal malo in veliko Pratikov, urejal in izdal prvi slo. časnikar LUBLANSKE NOVICE (1797) in pesmi (Moj spomenik, Dramilo in Zadovoljni Kranjc)
FRAN LEVSTIK (1831-1887): pesniška zbirka PESMI (1854), potopisni esej POPOTOVANJE OD LITJE DO ČATEŽA, umetna pripovedka MARTIN KRAPAN, tragedija TUGOMER (1 slo. tragedija).
JOSIP JURČIČ (1844-1881): Spomini na deda (kratke pripovedi), Jurij Kozjak slovenski janičar (zgodovinska povest), Deseti brat (1 slo. roman), Sosedov sin (povest), Tugomer (skupaj z Levstikom), Rokovnjači (roman).
JANKO KERSNIK (1852-1897): Kmečke slike (kratke pripovedi), Ciklamer (roman), Jara gospoda (povest).
SIMON GREGORČIČ (1844-1906) bil lirik: Daritev, Veseli pastir, Človeka nikar, domovinska pesem ŠOČI.
ANTON AŠKERC (1856-1912) bil najpomembnejši epik: Balade in romance (1890), Herkolov kip, Poslednji Celjan, Kronanje v Zagrebu.
SIMON JENKO (1835-1869) bil glavni lirik: Japerski učitelj, Obrazi, Spomini, Naprej (himna).
JANEZ TRDINA (1830-1905): Rožica, Moje življenje, O Gorjancih (pripovedke in bajke).
IVAN TAVČAR (1851-1923) doštudiral pravo, bil Lj. Župan, politik in poslanec (bogataj): Cvetje v jeseni, Med gorami (novele), Visoška kronika, Tržačan (slike)

Prva slovenska:
-BALADA: Povodni mož; F.P.
-ROMANCA: Turjaška Rozamunda; F.P.
-EP: Krst pri Savici (posvečen Matiji Čopu) F.P.
-TRAGEDIJA: Tugomer; Fran Levstik
-POVEST: Sreča v nesreči; Janez Cigliar
-KOMEDIJA: Županova Micka; A. Tomaž Linhart

RENEZANSA: (15 in začetek 16st.) Je začetek moderne dobe, manjša avtoriteta vladarjev in duhovnikov, zanimanje za umetnost in znanost antične grčije. Predstavnik: William Shakespeare, Giovanni Boccaccio.
BAROK: označuje slogovno obdobje v evropski umetnosti 17 in 18st. značilnosti so bujnost, slikovitost, preoblaženost. Najboljši pisec tega časa- Janez Svetokrižski (napisal pridige, ki so zbrane v 5 knjigah z naslovom Sveti priročnik). Glavni predstavnik je Janez Vajkard Valvazor (napisal Slava Vojvodine Kranjske).
RAZSVETLJENSTVO: (1767-1819) Je splošno duhovno gibanje prebujajočega se meščanstva po Evropi. Najvišja vrednost je bila razum. SLO razsvetljenci so prizadevali za literarni prevod. Ljudem so dajali poučne spise, knjige, igre, slovnice. Nastal prvi slovenski pesniški zbornik- Pisanice. Začetek je bil Marko Pohlin (izdal 1 slo slovnico- Kranjska Gramatika). Prva slo komedija (Anton T. Linhart- Županova Micka).
ROMANTIKA: (1809-1848). Je literarno gibanje v prvi polovici 19st. v središču je postavilo človekovo svobodo in čustvo. Značilen razkorak med stvarnostjo in idealom. Starejši rod (Kopitar, Metelko) mlajši rod (Čop, Prešeren).
REALIZEM: (1848-1899) Konec Maternichovega absolutizma. Začelo se je razvijati politično kulturno življenje. Najpomembnejši je bil Fran Levstik, ki se je boril za naše kulturne in politične pravice.